



Številka: 172-01-9/2019/3

Ljubljana, 18. 9. 2019

Državni svet Republike Slovenije je na 21. seji 18. 9. 2019, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), obravnaval Pobudo državnega svetnika Tomaža Horvata za dvig odstotka za odmero starostne pokojnine ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/05 – odl. US, 21/12 – ZFDO-F in 81/18 – odl. US), sprejel naslednji

#### S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira pobudo državnega svetnika Tomaža Horvata in Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti predlaga, da pobudo prouči in nanjo odgovori.

Pobuda državnega svetnika Tomaža Horvata se glasi:

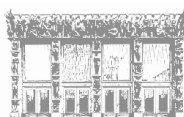
**Odstotek za odmero starostne pokojnine naj se zakonsko uredi tako, da bo njegova višina zagotavljala vzpostavitev razmerja med povprečno neto starostno pokojnino in neto plačo, ki bo primerljivo tistemu iz leta 1992 (77,8 %) ali v morebitnem prehodnem obdobju vsaj tistemu iz leta 2008 (67,1 %).**

#### Obrazložitev:

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17 in 28/19); v nadaljevanju ZPIZ-2) v 37. členu določa odmerne odstotke, odvisne od dolžine pokojninske dobe, po katerih se odmeri starostno pokojnino od pokojninske osnove. Za 15 let zavarovalne dobe se starostno pokojnino odmeri v višini 26 % (moškemu) ali 29 % (ženski). Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe pa se prišteje 1,25 %, kar pomeni, da odmerni odstotek za 40 let pokojninske dobe za moške zavarovance znaša 57,25 %, za ženske pa bo po 31. 12. 2020 znašal 60,25 %. ZPIZ-2 namreč za ženske zavarovanke ureja prehodna obdobja, v katerih se odmerni odstotek počasi približuje prej navedeni višini (za 40 let pokojninske dobe je odmeri odstotek v obdobju od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2016 znašal 64,25 %, v obdobju od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2019 znaša 63,5 %, v obdobju od 1. 1. 2020 do 31. 2. 2022 pa bo, če ne bo v vmesnem času prišlo do sprememb, znašal 61,5 %). Za moške prehodnih obdobj pri določitvi odmernih odstotkov ZPIZ-2 ne predvideva.

Razmerje med povprečno neto starostno pokojnino in povprečno neto plačo v Republiki Sloveniji po podatkih Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ) zadnjih 11 let pospešeno pada. Če je bilo leta 1992 razmerje med navedenima kategorijama še 77,8 %<sup>1</sup>, je do leta 2008 padlo že na raven 67,1 %<sup>2</sup>, v

<sup>1</sup> Vir: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Mesečni statistični pregled za december 2003, str. 4.



letu 2015 že na 60,2 %<sup>3</sup>, julija 2019 pa je znašalo le še 59 %<sup>4</sup>. Tako velike razlike pri bodočih upokojencih ne zbuja samo nezadovoljstva in nezaupanja v sistem pokojninskega zavarovanja, ampak jih predvsem postavljajo v neenak položaj s tistimi, ki imajo primerljivo izobrazbo, so dosegli primerljivo pokojninsko dobo in pokojninsko osnovo, a so se upokojili v časih, ko so bila navedena razmerja še višja.

Po podatkih ZPIZ<sup>5</sup> je povprečna neto plača za obdobje januar–junij 2019 dosegla višino 1.114,83 evra, najnižja zagotovljena pokojnina v juliju 2019 je znašala 530,57 evra, povprečna neto starostna pokojnina v obdobju januar–junij 2019 pa 657,57 evra. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je leta 2017 dohodke pod pragom revščine prejelo 78.000 upokojencev, kar predstavlja 15,9 % vseh upokojencev, za leto 2018 pa je prag tveganja revščine za enočlansko gospodinjstvo na mesečni ravni postavljen v višini 662,16 evra. Pri tem posebej ranljivo skupino predstavljajo ženske, starejše od 65 let, ki pogosto živijo v enočlanskem gospodinjstvu, na kar opozarja tudi Urad za makroekonomske raziskave in razvoj v aktualnem Poročilu o razvoju 2019.

Iz Mesečnega statističnega pregleda ZPIZ za julij 2019 je možno razbrati tudi to, da kar 70,39 % vseh prejemnikov starostnih pokojnin prejema pokojnino v intervalu od 500,01 evra do 1.000,00 evrov (julija 2019 267.060 prejemnikov, s povprečno pokojninsko dobo 37 let in 11 mesecev), od tega največ v zneskih od 500,01 do 600,00 evrov (julija 2019 96.245 oseb, od tega dvakrat več žensk kot moških), ki dosegajo le 54,1 % vrednosti povprečne neto plače julija 2019 (1.107,96 evra), prav tako pa ne presegajo niti praga tveganja revščine.

Trenutno stanje je odraz preživetja finančno-gospodarske krize, le delnih ali celo neizvedenih usklajevanj pokojnin skozi leta, zagotovo pa v veliki meri tudi zadnjih večjih sprememb zakonodaje, s sprejemom katerih je bil uzakonjen sistem, na podlagi katerega so skozi leta med plačami in pokojninami nastale tako drastične vrzeli. Kot ugotavlja tudi ZPIZ v poročilu iz leta 2018, se je namreč gmotni položaj upokojencev v obdobju 2010 do 2015 poslabšal tudi zaradi interventnih zakonov, ki so usklajevanje pokojnin omejevali oziroma onemogočali. Posledično so se znižale realne vrednosti pokojnin v navedenem obdobju.

Na višino starostne pokojnine posameznika sicer vplivajo različne okoliščine in pogoji - tako odmerni odstotek, pokojninska osnova kot dosežena pokojninska doba, na splošno kakovost njegovega bivanja pa zagotovo tudi dohodki iz drugih virov, zaradi česar je težko pavšalno ocenjevati situacijo posameznega upokojenca na podlagi povprečnih vrednosti posameznih spremenljivk v sistemu. Kljub temu pa zgoraj navedeni podatki dajejo vsaj približno sliko aktualnega stanja, ki kaže na to, da bi bile na tem področju nujne večje spremembe od trenutno predvidenih.

Aktualni predlog sprememb in dopolnitev Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (EVA 2019-2611-0002), ki je bil do 4. 9. 2019 v javni razpravi, sicer resda predvideva dvig odmernega odstotka na 63,5 % tako za ženske kot za moške (zanje postopoma do 2025), a navedeni odmerni odstotek se nanaša le na 40 let

---

<sup>2</sup> Vir: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Mesečni statistični pregled za december 2018, str. 11.

<sup>3</sup> Vir: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Mesečni statistični pregled za julij 2019, str. 11.

<sup>4</sup> Vir: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Mesečni statistični pregled za julij 2019, str. 11.

<sup>5</sup> Vir: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Mesečni statistični pregled za julij 2019.

dosežene pokojninske dobe brez dokupa, drugače pa bo v skladu z manj dosežene pokojninske dobe primerljivo nižji. Glede na to, da so leta 2018 ženske uveljavile starostno pokojnino (vključno z delnimi) v povprečju z 39 leti in 1 mesecem, moški pa s 37 leti in 8 meseci pokojninske dobe<sup>6</sup>, predlagane spremembe torej zagotovo ne bodo omogočile, da bi se občutno približali razmerjem med plačami in pokojninami iz časa pred zadnjo pokojninsko reformo, in sicer na raven iz leta 1992 ali vsaj 2008. Na podlagi vsega navedenega se pristojno Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti poziva k proučitvi pobude za intenzivnejše zvišanje odmernega odstotka.

Ob zavedanju omejitev na prihodkovni strani blagajne pokojninskega in invalidskega zavarovanja z vidika prispevkov zavarovancev in ob predvidevanju, da dodatne obremenitve gospodarstva s tega vidika zanj ne bi bile sprejemljive, bi najbrž takšen ukrep terjal še dodaten razmislek, npr. o povečanju deleža, ki ga v blagajno pokojninskega in invalidskega zavarovanja namenja država, kot tudi o nujnosti urejanja ostalih področij, ki lahko vplivajo na višje prilive v pokojninsko blagajno ali dolžino pokojninske dobe, dosežene ob upokojitvi (dvig deleža delovno aktivne populacije med starejšimi, ki je še vedno med najnižjimi v Evropi, in s tem vpliv na doseganje daljše pokojninske dobe posameznika; spremembe v plačni politiki in posledično v pokojninskih osnovah in vplačanih prispevkih v t. i. pokojninsko blagajno; dolgo pričakovana ureditev področja dolgotrajne oskrbe in s tem zagotovitev podlag za vsaj delno razbremenitev dohodkov iz naslova pokojnin z izdatki za navedeno področje itd.).

\* \* \*

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da pobudo prouči in v skladu s četrтим odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) nanjo v roku 30 dni odgovori.

Alojz Kovšca  
predsednik

---

<sup>6</sup> Vir: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Letno poročilo za leto 2018, str. 24.